

projekt 22.10.10

MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

ZAŁOŻENIA DO PROJEKTU

ustawy o racjonalizacji uposażeń służb mundurowych

Warszawa, październik 2010 r.

Spis treści

I	Wstęp.....	3
1.	<i>Syntetyczne przedstawienie stosunków społecznych w dziedzinie absencji chorobowej.....</i>	<i>3</i>
2.	<i>Aktualny stan prawny w dziedzinie związanej z absencją chorobową.....</i>	<i>7</i>
2. a.	<i>Niezdolność pracownika do pracy – zasady ogólne.....</i>	<i>7</i>
2. b.	<i>Czasowa niezdolność do służby w formacjach bezpieczeństwa i porządku publicznego – zasady szczególne.....</i>	<i>8</i>
2. c.	<i>Zaświadczenie lekarskie o czasowej niezdolności do pracy.....</i>	<i>11</i>
3.	<i>Potrzeby i cel uchwalenia projektowanej ustawy.....</i>	<i>12</i>
3. a.	<i>Wskazanie niezbędnych regulacji ustawowych w związku z występowaniem zjawisk negatywnych w obszarze absencji chorobowej funkcjonariuszy.....</i>	<i>13</i>
3. b.	<i>Informacja o planie pracy Rządu.....</i>	<i>27</i>
4.	<i>Możliwości podjęcia działań alternatywnych w stosunku do uchwalenia projektowanej ustawy.....</i>	<i>27</i>
5.	<i>Podmioty, na które będzie oddziaływać projekt.....</i>	<i>28</i>
6.	<i>Przewidywane skutki finansowe uchwalenia projektowanej ustawy i źródła ich finansowania</i>	<i>28</i>
II.	Propozycja rozstrzygnięć i ich uzasadnienie.....	29
1.	<i>Zakres podmiotowy i przedmiotowy projektowanej ustawy.....</i>	<i>29</i>
2.	<i>Wyłączenia z zakresu projektowanej regulacji ustawowej.....</i>	<i>31</i>
3.	<i>Przepisy merytoryczne.....</i>	<i>31</i>
4.	<i>Sprawy dotyczące odpowiedzialności karnej.....</i>	<i>33</i>
5.	<i>Przepisy przejściowe.....</i>	<i>33</i>
6.	<i>Przepisy dostosowujące.....</i>	<i>33</i>
7.	<i>Przewidywany termin wejścia w życie projektowanej ustawy.....</i>	<i>34</i>
III.	Ocena przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych regulacji.....	34
1. a.	<i>Analiza wpływu na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządowych.....</i>	<i>34</i>
1. b.	<i>Analiza wpływu na rynek pracy.....</i>	<i>34</i>
1. c.	<i>Analiza wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.....</i>	<i>34</i>
1. d.	<i>Analiza wpływu na sytuację i rozwój regionalny.....</i>	<i>34</i>
2.	<i>Konsultacje społeczne.....</i>	<i>34</i>
3.	<i>Zgodność z prawem Unii Europejskiej</i>	<i>34</i>

I. Wstęp.

1. Syntetyczne przedstawienie stosunków społecznych w dziedzinie absencji chorobowej.

Powodem powstania prezentowanej propozycji zmian ustaw *o Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Biurze Ochrony Rządu, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, Służbie Celnej, Służbie Więziennej oraz o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych* jest przeświadczenie, iż konieczne staje się ustanowienie podstaw prawnych, trybu i sposobu ograniczenia uposażeń funkcjonariuszy i żołnierzy przebywających na zwolnieniach lekarskich, na zasadach zbliżonych do obowiązujących w systemie powszechnym.

Opracowanie projektu ograniczenia uposażeń funkcjonariuszy *Policji, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, Służby Celnej* oraz strażaków *Państwowej Straży Pożarnej* i żołnierzy zawodowych w związku z absencją chorobową, zmierza do racjonalizacji wydatków budżetu państwa w części przeznaczonych na ich uposażenia.

Obecnie ustawy pragmatyczne poszczególnych służb gwarantują w razie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych oraz w okresie pozostawania bez przydziału służbowego, w rezerwie kadrowej czy w dyspozycji właściwego organu, otrzymywanie 100% uposażenia zasadniczego, wraz z dodatkami do uposażenia o charakterze stałym i innych należności pieniężnych należnych na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym - z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian, mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności pieniężnych lub na ich wysokość.

Ustawowa gwarancja wypłaty 100% uposażenia w okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim sprzyja nadużywaniu prawa do korzystania z tych zwolnień. Nagminną praktyką jest nieuzasadnione przebywanie na długotrwałych zwolnieniach lekarskich w okresie poprzedzającym odejście na emeryturę.

Znane są przypadki wykorzystywania zwolnień lekarskich niezgodnie z ich przeznaczeniem. W okresie absencji chorobowej podejmowana jest praca zarobkowa, odbywają się wyjazdy turystyczne oraz sprawowana jest opieka nad osobami małoletnimi w sytuacji, gdy opiekę mogłaby sprawować inna osoba, ale ze względu na

ograniczenie wynagrodzenia korzystniej jest powierzyć funkcję opiekuna funkcjonariuszowi lub żołnierzowi.

Z danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych¹ odnoszących się do pracowników cywilnych wynika, że tylko w pierwszym półroczu 2010 r. z przebadanych 154,1 tys. osób, aż 15,9 tys. osób tj. ponad 10% przebywających na zwolnieniach lekarskich uznano za zdolnych do pracy. Należy, więc zadać sobie pytanie ilu jest faktycznie chorych *mundurowych* przebywających na zwolnieniach lekarskich, a ilu zdolnych do służby, a przebywających na zwolnieniach lekarskich?

Dla przykładu, w pierwszym półroczu 2010 r. na zwolnieniach lekarskich przebywało średnio miesięcznie 16 tys. policjantów. Łączna liczba udzielonych zwolnień lekarskich w Policji wyniosła ok. 192 tys. miesięcznie. W praktyce oznacza to, że każdego dnia do służby nie stawia się ok. 6 tys. policjantów. Skalę zjawiska doskonale obrazuje fakt, że wartość ta odpowiada wyłączeniu z działania np. dwóch średniej wielkości komend wojewódzkich Policji lub dwudziestu komend powiatowych Policji.

Natomiast wg danych ZUS, które odnoszą się do pracowników cywilnych, w 2009 r., zarejestrowano 19 991,1 tys. zaświadczeń lekarskich o czasowej niezdolności do pracy na łączną liczbę 252 920,7 tys. dni absencji chorobowej.

Ograniczenie tego niekorzystnego zjawiska np. w Policji tylko o 50% może spowodować, że w najbliższej perspektywie do realizacji zadań służbowych przybędzie ok. 3 tys. policjantów. Przybędzie bez konieczności zwiększania stanu etatowego Policji, a tym samym zwiększania środków finansowych w budżecie państwa na utrzymanie dodatkowych 3 tys. etatów.

Podkreślenia wymaga, że nadmierna absencja chorobowa w służbach mundurowych nie jest „polską specjalnością”. Kraje UE wprowadzają regulacje ograniczające przywilej 100% płatnego zwolnienia lekarskiego dla funkcjonariuszy. Przykładem jest Litwa, gdzie od 1 sierpnia br. wprowadzono nowe zasady wypłacania wynagrodzenia w trakcie trwania zwolnienia lekarskiego. Przyjęto, że policjanci będą otrzymywać od 100% do 80% uposażenia za pierwsze dwa dni zwolnienia, 40% za kolejnych pięć dni oraz 80% wynagrodzenia od 8 dnia zwolnienia. Rozwiązanie to przyczyniło się do znacznej redukcji zwolnień lekarskich.

Nieobecność w służbie z powodu absencji chorobowej jest zjawiskiem niekorzystnym i uciążliwym. Dalsze tolerowanie tej sytuacji jest niedopuszczalne, bowiem wykorzystywanie fikcyjnych zwolnień lekarskich uderza bezpośrednio

¹ Źródło www.zus.pl

w organizację służby i funkcjonariuszy oraz żołnierzy pełniących służbę. Wymusza konieczność organizacji zastępstw. Jest źródłem generowania godzin nadliczbowych. Działa negatywnie na budżet państwa w części przeznaczony na wypłatę uposażeń oraz bezpieczeństwo, bowiem ponoszone są wydatki na utrzymanie etatów, a zadania służbowe nie są realizowane.

Celem prezentowanej racjonalizacji jest zwiększenie efektywności realizacji zadań służbowych poprzez ograniczenie absencji chorobowej funkcjonariuszy i żołnierzy. Proponowany mechanizm zmniejszenia uposażenia o 20% za okres przebywania na zwolnieniu lekarskim powinien ponadto przyczynić się do wzrostu uposażeń tych funkcjonariuszy lub żołnierzy, którzy zastępują przebywających na zwolnieniach.

Środki finansowe uwolnione w wyniku zmniejszenia uposażeń z tego tytułu będą przeznaczone na zwiększanie funduszu nagród i zapomóg pełniących zastępstwa.

Przyjęto, że mechanizm zmniejszenia uposażenia o 20% tytułem absencji chorobowej będzie oddziaływać na wypłatę nagrody rocznej, proporcjonalnie do czasu przebywania na zwolnieniach lekarskich. Zmniejszenie uposażenia funkcjonariusza lub żołnierza z tytułu przebywania na zwolnieniach lekarskich nie będzie jednak stanowiło podstawy do zmniejszenia wysokości innych świadczeń pieniężnych związanych ze służbą oraz naliczenia świadczeń emerytalnych.

Konieczne jest też podkreślenie, że obniżenie uposażenia w związku z chorobą nie będzie dotyczyło funkcjonariuszy i żołnierzy korzystających ze zwolnień lekarskich w szczególnych okolicznościach np. z tytułu wypadku w drodze do służby lub ze służby, wypadku w czasie służby, choroby przypadającej w czasie ciąży.

Obecnie brak jest uregulowań prawnych umożliwiających sprawdzenie, czy funkcjonariusz lub żołnierz na zwolnieniu rzeczywiście choruje. Natomiast w firmach zatrudniających nie mniej niż 20 pracowników pracodawca ma prawo samodzielnie dokonywać kontroli zwolnienia lekarskiego tak pod względem formalnym, a więc czy jest prawidłowo wystawione, jak i sposobu wykorzystywania zwolnienia z pracy. Jeżeli pracodawca ma wątpliwości, co do właściwego wystawienia zaświadczenia, wówczas powiadamia Zakład Ubezpieczeń Społecznych z wnioskiem o wyjaśnienie sprawy. Firma ma także prawo sprawdzić, czy wystawione zwolnienie lekarskie wykorzystywane jest w należyty sposób, czy pracownik nie wykonuje w tym czasie innej pracy lub czy czasu zwolnienia nie przeznaczają na wykonanie ciężkich prac domowych, takich jak np. remont mieszkania. Kontrolę firmową mogą przeprowadzić osoby upoważnione przez pracodawcę.

W I półroczu 2010 r. ZUS w efekcie przeprowadzonej kontroli zwolnień lekarskich cofnął lub zawiesił wypłatę świadczeń chorobowych pracowników cywilnych na kwotę ponad 76 mln zł. W zakresie orzekania o czasowej niezdolności do pracy lekarze orzecznicy ZUS przeprowadzili w I półroczu 2010 r. 154,1 tys. badań. Ich następstwem było wstrzymanie dalszej wypłaty świadczeń 15,9 tys. osób.

Oznacza to, że 10,3% przebadanych uznanych zostało za zdolnych do pracy. Kontrola prawidłowości wykorzystania zwolnień lekarskich objęła 33,1 tys. ubezpieczonych. W jej efekcie ZUS wstrzymał wypłatę zasiłku chorobowego 1.197 osobom, na łączną kwotę ok.2,2 mln zł.

Łącznie od stycznia do czerwca ZUS obniżył lub cofnął wypłatę zasiłków chorobowych na kwotę 76,05 mln zł. Służby mundurowe, nie podlegają takiej kontroli. Np. policjant po długotrwałym zwolnieniu lekarskim musi stanąć przed komisją lekarską, która orzeka o jego pełnej przydatności do służby. Tymczasem następnego dnia funkcjonariusz może pojawić się w jednostce z kolejnym zaświadczeniem lekarskim o czasowej niezdolności do służby. I nie są to fakty odosobnione. I nawet, jeśli wszyscy przypuszczają, że zaświadczenie jest fikcyjne, nic nie można mu zrobić. Podobnie jak policjantce, która z dziewięciu lat stażu w Policji, realnie przepracowała jedynie trzy. Resztę spędziła na zwolnieniach z tytułu kolejnych *zagrożonych* ciąż, urlopów macierzyńskich, zwolnień na opiekę nad dzieckiem.

Prezentowane założenia są propozycją racjonalizacji wydatków budżetu państwa będących w dyspozycji Policji, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, Służby Celnej, Państwowej Straży Pożarnej oraz Ministerstwa Obrony Narodowej przeznaczonych na wypłatę uposażeń funkcjonariuszy i żołnierzy.

2. Aktualny stan prawny w dziedzinie związanej z absencją chorobową.

a. niezdolność pracownika do pracy – zasady ogólne.

Zgodnie z art. 92 § 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1974 r. Kodeks Pracy² „za czas niezdolności pracownika do pracy wskutek choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną - trwającej łącznie do 33 dni w ciągu roku kalendarzowego, a w przypadku pracownika, który ukończył 50 rok życia - trwającej łącznie do 14 dni w ciągu roku kalendarzowego - pracownik zachowuje prawo do 80 % wynagrodzenia, chyba, że obowiązujące u danego pracodawcy przepisy prawa pracy przewidują wyższe wynagrodzenie z tego tytułu.”

Zapis dotyczy każdego pracodawcy w rozumieniu przepisów ustawy Kodeks pracy. Pracownikowi przysługuje, co najmniej 80% wynagrodzenia za pracę. Wynagrodzenie to nie jest wynagrodzeniem w ścisłym tego słowa znaczeniu, ponieważ nie stanowi zapłaty za pracę wykonaną. Podstawową funkcją tego świadczenia jest funkcja gwarancyjna. Począwszy od 34 dnia choroby, w ciągu roku przysługuje zasiłek chorobowy jako świadczenie ubezpieczeniowe. Wynagrodzenie za pracę za czas choroby przysługuje tylko wtedy, gdy pracownik posiada prawo do zasiłku chorobowego. Brak uprawnienia do zasiłku chorobowego oznacza jednocześnie brak podstaw do wypłaty wynagrodzenia za pierwsze 33 dni niezdolności do pracy z powodu choroby.

Wynagrodzenie takie nie przysługuje, więc - co do zasady - pracownikowi zatrudnionemu przez okres krótszy niż 30 dni. Pracownik taki nabędzie prawo do wynagrodzenia pomimo nieprzepracowania 30 dni, o ile niezdolność do pracy spowodowana została m.in. wypadkiem przy pracy albo chorobą zawodową. Nie nabywa prawa do wynagrodzenia za okres choroby także pracownik korzystający z urlopu bezpłatnego, urlopu wychowawczego, tymczasowo aresztowany oraz odbywający karę pozbawienia wolności.

Pracownik wykonujący w czasie korzystania ze zwolnienia lekarskiego inną pracę zarobkową lub uciążliwe czynności mogące przedłużyć okres niezdolności do pracy, jak również wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia, traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres zwolnienia, a tym samym również do wynagrodzenia za pierwsze 33 dni niezdolności do pracy, za które mogłoby zostać wypłacone wynagrodzenie.

Wysokość zasiłku chorobowego nie jest uzależniona od stażu pracy pracownika, i wynosi 80% dotychczasowego wynagrodzenia pracownika. Wynagrodzenie

² Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.

w wysokości 100% przysługuje tylko w przypadku niezdolności do pracy z powodu wypadku przy pracy, wypadku w drodze do pracy lub z pracy, choroby zawodowej lub przypadającej na okres ciąży.

Wynagrodzenie za okres niezdolności do pracy wskutek choroby, przewidziane w Kodeksie pracy, nie obejmuje wszystkich grup pracowniczych. Obowiązują odrębne przepisy szczególne, które odmiennie kształtują uprawnienia do takiego wynagrodzenia, m.in. nauczycieli akademickich, sędziów i prokuratorów.

b. czasowa niezdolności do służby – zasady szczególne.

– Policja:

Zgodnie z **art. 121 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji**³ w razie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych oraz w okresie pozostawania bez przydziału służbowego policjant otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia o charakterze stałym i inne należności pieniężne należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym - z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian, mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności pieniężnych lub na ich wysokość.

– Straż Graniczna:

Zgodnie z **art. 125 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej**⁴ w razie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych oraz w okresie pozostawania w dyspozycji funkcjonariusz otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia o charakterze stałym i inne należności pieniężne należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym - z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian, mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności pieniężnych lub na ich wysokość.

– Państwowa Straż Pożarna:

Zgodnie z **art. 105 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej**⁵ w razie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych, strażak otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia o charakterze stałym i inne należności pieniężne należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym - z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności pieniężnych lub na ich wysokość.

³ Dz. U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277, z późn. zm.

⁴ Dz. U. z 2005 r. Nr 234, poz. 1997, z późn. zm.

⁵ Dz. U. z 2009 r. Nr 12, poz. 68, z późn. zm.

– **Biuro Ochrony Rządu:**

Zgodnie z **art. 108 ustawy z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu**⁶ w okresie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych lub pozostawania w dyspozycji funkcjonariusz zachowuje prawo do pobieranego ostatnio uposażenia i innych należności pieniężnych, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na wysokość uposażenia zasadniczego lub na prawo do dodatków i innych należności pieniężnych.

Przepis art. 108 wylicza wypadki, w których funkcjonariusz nie świadczy służby, zachowując prawo do pobierania uposażenia i innych należności pieniężnych. Przepis ten ma charakter normy gwarancyjnej. Funkcjonariusze zwolnieni od odbywania zajęć służbowych na podstawie zaświadczeń lekarskich, poleceń przełożonych, korzystający z urlopów wypoczynkowych, o których mowa w art. 68 ustawy, urlopów okolicznościowych, określonych w art. 70 ust. 1 i 2, szkoleniowych, opisanych w art. 71 ustawy, urlopów macierzyńskich (art. 30a oraz 66) oraz pozostający w dyspozycji Szefa BOR, w oparciu o unormowanie art. 25a oraz 26 ustawy pobierają uposażenie, w wysokości przypisanej do ostatnio zajmowanego stanowiska.

– **Centralne Biuro Antykorupcyjne:**

Zgodnie z **art. 102 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym**⁷ w przypadku choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych oraz w okresie pozostawania w dyspozycji Szefa CBA, funkcjonariusz otrzymuje uposażenie i inne należności pieniężne przysługujące na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia i innych świadczeń pieniężnych lub na ich wysokość.

– **Służba Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służba Wywiadu Wojskowego:**

Zgodnie z **art. 96 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego**⁸ w razie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych oraz w okresie pozostawania w dyspozycji Szefa SKW albo Szefa SWW, na podstawie art. 13 ust. 1, funkcjonariusz otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia o charakterze stałym i inne należności pieniężne przysługujące na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia i innych świadczeń pieniężnych lub na ich wysokość.

⁶ Dz. U. z 2004 r. Nr 163, poz. 1712, z późn. zm.

⁷ Dz. U. z 2006 r. Nr 104, poz. 708, z późn. zm.

⁸ Dz. U. z 2006 r. Nr 104, poz. 710, z późn. zm.

– **Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencja Wywiadu:**

Zgodnie z art. 136 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu⁹ w razie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych oraz w okresie pozostawania w dyspozycji Szefa ABW albo Szefa AW, na podstawie art. 54 ust. 1, funkcjonariusz otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia o charakterze stałym i inne należności pieniężne przysługujące na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia i innych świadczeń pieniężnych lub na ich wysokość.

– **Służba Celna:**

Zgodnie z art. 152 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej¹⁰ w przypadku urlopu lub choroby funkcjonariusz otrzymuje uposażenie i inne świadczenia pieniężne należne na zajmowanym stanowisku służbowym.

– **Wojsko:**

Zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych¹¹ w okresie urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych z powodu choroby albo pozostawania w rezerwie kadrowej lub dyspozycji żołnierz zawodowy otrzymuje, z zastrzeżeniem art. 90 ust. 1, uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym, należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia lub jego wysokość. Art. 90 ust. 1 ustawy stanowi, że żołnierzowi zawodowemu, któremu udzielono urlopu okolicznościowego w związku ze sprawowaniem opieki nad najbliższym członkiem rodziny, w szczególnie uzasadnionych przypadkach żołnierzowi zawodowemu, który wykorzystał zwolnienie od zajęć służbowych w związku z koniecznością sprawowania opieki nad najbliższym członkiem rodziny i nadal opiekę tę musi osobiście sprawować, może być udzielony urlop okolicznościowy (w wymiarze do dziesięciu miesięcy), przysługuje 75 % uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnego na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym czasie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia lub jego wysokość, oraz inne należności pieniężne.

⁹ Dz. U. z 2010 r. Nr 29, poz. 154

¹⁰ Dz. U. z 2009 r. Nr 168, poz. 1323, z późn. zm.

¹¹ Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 593

– **Służba Więzienna:**

Zgodnie z art. 60 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej¹² w razie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych oraz w okresie pozostawania w dyspozycji funkcjonariusz otrzymuje uposażenie zasadnicze oraz dodatki o charakterze stałym i inne należności pieniężne należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności pieniężnych lub na ich wysokość.

c. zaświadczenie lekarskie o czasowej niezdolności do pracy¹³.

Zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 27 lipca 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wystawiania zaświadczeń lekarskich, wzoru zaświadczenia lekarskiego i zaświadczenia lekarskiego wydanego w wyniku kontroli lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych¹⁴ niezdolność do pracy z powodu choroby lub konieczności osobistego sprawowania przez pracownika opieki nad chorym członkiem rodziny jest dokumentowana zaświadczeniem lekarskim o czasowej niezdolności do pracy wydawanym na druku ZUS ZLA.

Zagadnienia absencji chorobowej w pracy regulują, poza wyżej wymienionym rozporządzeniem, między innymi: ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa¹⁵, ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników¹⁶.

Zaświadczenie lekarskie o czasowej niezdolności do pracy na druku ZUS ZLA może wystawić lekarz prowadzący leczenie, na okres, w którym ubezpieczony ze względu na stan zdrowia powinien powstrzymać się od pracy, jednak nie dłuższy niż do dnia, w którym niezbędne jest przeprowadzenie ponownego badania stanu zdrowia ubezpieczonego.

Zaświadczenie lekarskie uzasadnia także nieobecność w miejscu pracy w związku z koniecznością sprawowania przez pracownika opieki nad chorym członkiem rodziny. Jest również dokumentem stanowiącym podstawę, przy spełnieniu określonych wymagań, do wypłaty wynagrodzenia lub zasiłku chorobowego.

¹² Dz. U. z 2010 r. Nr 79, poz. 523

¹³ Źródło: Absencja chorobowa w 2008 r. Departament statystyki ZUS. Warszawa 2009 r.,

¹⁴ Dz. U. Nr 65, poz. 741, z późn. zm.

¹⁵ Dz. U. z 2010 r. Nr 77, poz. 512

¹⁶ Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291, z późn. zm.

Przy wystawianiu zaświadczenia lekarskiego brane są pod uwagę wszystkie okoliczności istotne dla oceny stanu zdrowia i upośledzenie funkcji organizmu powodujące czasową niezdolność do pracy ubezpieczonego, ze szczególnym uwzględnieniem rodzaju i warunków pracy.

Zaświadczenie lekarskie, którego wzór stanowi załącznik do rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad i trybu wystawiania zaświadczeń lekarskich, zawiera:

- dane identyfikujące ubezpieczonego, któremu zostało ono wystawione,
- dane identyfikujące płatnika składek,
- dane identyfikujące wystawiającego zaświadczenie lekarskie i jego miejsce wykonywania zawodu,
- okres orzeczonej czasowej niezdolności do pracy, w tym okres pobytu w stacjonarnym zakładzie opieki zdrowotnej,
- numer statystyczny choroby ustalony wg Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych,
- kody literowe mające wpływ na prawo do zasiłku chorobowego lub jego wysokość oraz wskazania lekarskie,
- okres zwolnienia od wykonywania pracy z powodu konieczności sprawowania osobistej opieki nad chorym członkiem rodziny,
- datę urodzenia członka rodziny i jego stosunek pokrewieństwa z ubezpieczonym.

Dane zawarte w zaświadczeniu lekarskim mają charakter poufny.

3. Potrzeby i cel uchwalenia projektowanej ustawy.

Projektowana ustawa ma na celu określenie sposobu ograniczania uposażenia funkcjonariuszy i żołnierzy w okresie niezdolności do służby na zasadach zbliżonych do obowiązujących w systemie powszechnym.

Przedmiotowy akt prawny ma na celu racjonalizację wydatków na uposażenia funkcjonariuszy i żołnierzy poprzez zmniejszenie ich absencji chorobowej.

Zracjonalizowanie wydatków na uposażenia polegać będzie na przeznaczaniu środków finansowych pochodzących z ograniczenia uposażeń funkcjonariuszy i żołnierzy pozostających na zwolnieniach lekarskich, na fundusz nagród i zapomóg dla pozostałych, wykonujących zadania służbowe w zastępstwie nieobecnych z powodu zwolnień lekarskich. Źródłem tego zwiększenia będzie ograniczone o 20% uposażenie funkcjonariuszy i żołnierzy przebywających na zwolnieniach lekarskich.

Wyjątek od wspomnianej zasady stanowić będzie niezdolność funkcjonariuszy i żołnierzy do służby z tytułu wypadków w drodze do miejsca pełnienia służby lub

drodze powrotnej ze służby, wypadków podczas wykonywania czynności służbowych oraz choroby przypadającej w okresie ciąży, jak również poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów.

Nieobecność w służbie z powodu absencji chorobowej jest zjawiskiem niekorzystnym i uciążliwym. Z informacji uzyskanych z Komendy Głównej Policji wynika, że w pierwszym półroczu 2010 r. ze zwolnień lekarskich średnio w miesiącu korzystało ok. 16 tys. policjantów. Przy czym łączna liczba dni udzielonych zwolnień lekarskich wyniosła średnio miesięcznie 192 tys., co oznacza, że każdego dnia do służby nie stawiało się ok. 6 tys. policjantów.

W Straży Granicznej w pierwszym półroczu 2010 r. ze zwolnień lekarskich skorzystało ok. 8,5 tys. funkcjonariuszy. Łączna liczba dni udzielonych zwolnień lekarskich wyniosła średnio miesięcznie 34 tys., co oznacza, że każdego dnia było ok. 1 tys. funkcjonariuszy mniej, niż wynika to ze stanu zatrudnienia.

Prezentowana skala nieobecności w służbie uderza bezpośrednio w organizację służby oraz funkcjonariuszy i żołnierzy pełniących służbę. Wymusza konieczność organizacji zastępstw. Jest źródłem generowania godzin nadliczbowych. Działa negatywnie na budżet państwa w części przeznaczony na wypłatę uposażeń oraz bezpieczeństwo, bowiem ponoszone są wydatki na utrzymanie etatów, a zadania służbowe nie są realizowane.

a. wskazanie niezbędnych regulacji ustawowych, w związku z występowaniem zjawisk negatywnych w obszarze absencji chorobowych funkcjonariuszy.

– Policja:

Kwestia uposażenia należnego policjantowi w związku z nieświadczeniem służby z powodu choroby jest uregulowana w art. 121 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji. Przepis ten stanowi, że w razie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych oraz w okresie pozostawania bez przydziału służbowego policjant otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia o charakterze stałym i inne należności pieniężne należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym – z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian, mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności pieniężnych lub na ich wysokość. Ponadto w myśl art. 121 ust. 2¹⁷ cytowanej ustawy minister właściwy do spraw wewnętrznych może, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, w drodze rozporządzenia,

¹⁷ Dz. U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277, z późn. zm.

ograniczyć w całości lub w części wypłatę niektórych dodatków do uposażenia w okresie choroby, urlopu okolicznościowego albo pozostawania policjanta bez przydziału służbowego, uwzględniając rodzaje i wysokość dodatków, których wypłata podlega ograniczeniu w razie choroby, urlopu okolicznościowego albo pozostawania policjanta bez przydziału służbowego, a także właściwość organów w tych sprawach.

Nowe regulacje w tym zakresie, ograniczające prawo policjanta do uposażenia w związku z przebywaniem za zwolnieniu lekarskim, powinny wyraźnie stanowić, że w okresie choroby policjant otrzymuje 80% uposażenia. Regulacje te należy połączyć z wykreśleniem z art. 121 ustawy¹⁷ wyrazu „choroby”.

Niezbędne jest też stworzenie katalogu przypadków, w których uposażenie policjanta nie ulegałoby zmniejszeniu pomimo korzystania ze zwolnienia lekarskiego. Proponuje się, aby katalog ten obejmował wyłączenia na zasadach, jak określone w art. 92 § 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1974 r. Kodeksu pracy¹⁸. Zatem w razie niezdolności do służby wskutek wypadku w czasie służby, w drodze do służby lub ze służby albo choroby przypadającej w czasie ciąży, jak też poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów policjant zachowywałby prawo do 100% uposażenia.

Konieczne jest również wprowadzenie ustawowego obowiązku przedstawiania przez policjantów zaświadczeń lekarskich wystawionych zgodnie z art. 55 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa¹⁹. Przedstawienie takiego zaświadczenia będzie równoznaczne ze zwolnieniem policjanta od zajęć służbowych - usprawiedliwieniem nieobecności w służbie, stanowiąc jednocześnie podstawę do obniżenia uposażenia.

Zaświadczenie lekarskie o czasowej niezdolności do pracy na druku ZUS ZLA może wystawić lekarz na okres, w którym ubezpieczony ze względu na stan zdrowia powinien powstrzymać się od pracy z powodu absencji chorobowej spowodowanej chorobą własną, z tytułu opieki nad chorym dzieckiem własnym lub jego małżonka, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem obcym przyjętym na wychowanie i utrzymanie w wieku do ukończenia 14 lat oraz z tytułu opieki nad innym członkiem rodziny - za członków rodziny uważa się małżonka, rodziców, teściów, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku ponad 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z ubezpieczonym w okresie sprawowania opieki.

¹⁸ Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.

¹⁹ Dz. U. z 2010 r. Nr 77, poz. 512

Obowiązek przedstawiania przez policjanta wspomnianego wyżej zaświadczenia lekarskiego należy odnieść także do sytuacji, w której policjant posiada orzeczenie komisji lekarskiej o całkowitej niezdolności do służby. Jest to niezbędne dla wyeliminowania wątpliwości, czy policjant legitymujący się orzeczeniem komisji lekarskiej o całkowitej niezdolności do służby, który nie przedstawia zaświadczeń lekarskich o czasowej niezdolności do służby z powodu choroby, powinien być uznany za przebywającego na zwolnieniu lekarskim, czy też nie. Wymagane jest, zatem wprowadzenie jednoznacznej regulacji ustawowej w tym zakresie.

Koniecznym jest także zamieszczenie w ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji wyraźnego wskazania, że obniżenia uposażenia policjanta oraz nagrody rocznej tytułem przebywania na zwolnieniach lekarskich, nie bierze się pod uwagę przy ustalaniu wysokości innych świadczeń pieniężnych należnych policjantom oraz ustalaniu podstawy wymiaru emerytury policyjnej lub policyjnej renty inwalidzkiej.

Określenia wymaga również tryb oraz zasady dokonywania potrąceń uposażenia policjanta z tytułu choroby. Zasady ogólne mogą zostać wyznaczone w sposób analogiczny do zawartych w art. 126 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, który określa zasady potrącania policjantowi uposażenia za okres nieusprawiedliwionej nieobecności w służbie. Niezbędne jest stworzenie przepisu upoważniającego ministra właściwego do spraw wewnętrznych do określenia, w drodze rozporządzenia, szczegółowego trybu i zasad dokonywania potrąceń uposażenia policjanta w związku z chorobą. Potrzeba wprowadzenia takiego mechanizmu wynika z faktu pobierania przez funkcjonariuszy uposażenia „z góry”. Przykładowo, w Policji określa to art. 105 ust. 2 ustawy o Policji. Tym samym za okres niezdolności do służby, w związku z chorobą, zawsze będzie istniała konieczność potrącania, odpowiedniej części uposażenia, przy najbliższej wypłacie.

W celu racjonalizacji wydatków oraz ograniczenia długotrwałego i często nieuzasadnionego korzystania przez policjantów ze zwolnień lekarskich niezbędnym jest także uchylenie art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji. Przepis ten w obecnym brzmieniu przyznaje 12-miesięczną ochronę przed zwolnieniem ze służby policjantom, którzy zaprzestali służby z powodu choroby, a jednocześnie zasadne jest ich zwolnienie na podstawie art. 38 ust. 4, art. 41 ust. 1 pkt 1 i 2 lub art. 41 ust. 2 pkt 1 i 4.

Utrzymywanie takiego stanu rzeczy nie znajduje racjonalnego uzasadnienia zarówno z punktu widzenia polityki kadrowej, jak i finansowej Policji. Powyższy zapis

uniemożliwia, bowiem „natychmiastowe” zwolnienie ze służby policjanta w sytuacjach, w których objęcie 12-miesięczną ochroną jest niecelowe, tj. gdy:

- zwolnienie ze służby jest obligatoryjne z uwagi na orzeczenie trwałej niezdolności do służby przez komisję lekarską (art. 41 ust. 1 pkt 1) albo nieprzydatność do służby, stwierdzoną w opinii służbowej w okresie służby przygotowawczej (art. 41 ust. 1 pkt 2),
- przełożony uznał, iż zwolnienie ze służby jest zasadne z uwagi na niewywiązywanie się z obowiązków służbowych w okresie odbywania służby stałej lub służby kontraktowej, stwierdzone w 2 kolejnych opiniach, między którymi upłynęło, co najmniej 6 miesięcy (art. 41 ust. 2 pkt 1) albo nabycie prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia 30 lat wysługi emerytalnej (art. 41 ust. 2 pkt 4), bądź też niewyrażenie przez policjanta zgody na przeniesienie na niższe stanowisko służbowe (art. 38 ust. 4).

Podkreślić też należy, że brak jest związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy zaprzestaniem przez policjanta służby z powodu choroby, a koniecznością pozostawienia go w służbie przez 12 miesięcy w sytuacji, gdy zachodzi jedna z określonych w art. 43 ust. 1 podstaw zwolnienia.

Ponadto, zasadnym jest dokonanie zmiany art. 41 ust. 2 pkt 7 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji. Aktualnie w myśl powołanego przepisu policjanta można zwolnić ze służby w przypadku upływu 12 miesięcy od dnia zaprzestania służby z powodu choroby. Regulacja ta stanowi zatem gwarancję pozostawienia policjanta w służbie w sytuacji, gdy korzysta nieprzerwanie ze zwolnienia lekarskiego przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy i nie występują inne przesłanki rozwiązania stosunku służbowego.

Mając na względzie, że zastosowanie przedmiotowej regulacji ma charakter fakultatywny, wystarczającym z punktu widzenia ochrony stosunku służbowego policjanta wydaje się wprowadzenie krótszego, sześciomiesięcznego okresu pozostawiania poza służbą z powodu choroby, po upływie, którego możliwe będzie zwolnienie ze służby.

– **Straż Graniczna:**

Zgodnie z art. 104 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej uposażenie funkcjonariusza składa się z uposażenia zasadniczego i dodatków do uposażenia. Dodatki do uposażenia otrzymywane przez funkcjonariuszy określa art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej. Stosownie do zawartego w art. 108 ust. 3 upoważnienia ustawowego, minister właściwy do spraw

wewnętrznych określił w szczególności warunki otrzymywania dodatków do uposażenia, o których mowa w art. 108 ust. 1, oraz ich wysokość, uwzględniając okoliczności uzasadniające ich przyznanie oraz okresowe podwyższanie lub obniżanie – rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 lutego 2008 r. w sprawie uposażenia zasadniczego oraz dodatków do uposażenia funkcjonariuszy Straży Granicznej²⁰.

W ust. 2 art. 125 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej zostało również zawarte upoważnienie dla ministra właściwego do spraw wewnętrznych do określenia, w drodze rozporządzenia, warunków ograniczenia w całości lub w części wypłaty niektórych dodatków do uposażenia w okresie choroby, urlopu okolicznościowego lub pozostawania w dyspozycji. W wytycznych do wydania wspomnianego rozporządzenia ustawodawca wskazał, iż powinno ono określić zakres ograniczenia wypłaty dodatków, uwzględniając ich charakter, a także warunki przyznawania dodatków w szczególnych okolicznościach oraz podmioty właściwe w tych sprawach.

Z kolei zgodnie z art. 125 ust. 1 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, w razie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych oraz w okresie pozostawania w dyspozycji funkcjonariusz otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia o charakterze stałym i inne należności pieniężne należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym – z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian, mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności pieniężnych lub na ich wysokość.

Z powyższego wynika, że w obowiązującym stanie prawnym, uposażenie funkcjonariusza SG nie ulega obniżeniu w okresie choroby, urlopu i zwolnienia od zajęć służbowych. Może natomiast zostać podwyższone w tym okresie – w przypadku wystąpienia przesłanek mających wpływ na jego wysokość.

Projektowana ustawa wprowadza zatem sposób ograniczenia uposażenia funkcjonariuszy SG w okresie niezdolności do służby – na zasadach zbliżonych do obowiązujących w systemie powszechnym.

Wprowadzanie regulacji, ograniczającej prawo do uposażenia w związku z przebywaniem za zwolnieniu lekarskim, powinno wyraźnie stanowić, że w okresie choroby funkcjonariusz SG otrzymuje 80% uposażenia. Regulacje te należy połączyć z wykreśleniem z art. 125 ust. 1 ustawy⁴ wyrazu „choroby”.

²⁰ Dz. U. z 2008 r. Nr 24, poz. 148, z późn. zm.

Zracjonalizowanie wydatków na uposażenia polegać będzie na przeznaczaniu środków finansowych pochodzących z ograniczenia uposażeń funkcjonariuszy pozostających na zwolnieniach lekarskich, na fundusz nagród i zapomóg dla pozostałych, wykonujących zadania służbowe w zastępstwie nieobecnych z powodu zwolnień lekarskich

Źródło tego zwiększenia stanowić będą uposażenia funkcjonariuszy przebywających na zwolnieniach lekarskich, które w tym okresie zostaną ograniczone.

Wyjątek od wspomnianej zasady stanowić będzie niezdolność funkcjonariuszy do służby z tytułu wypadków w drodze do miejsca pełnienia służby lub drodze powrotnej ze służby, wypadków podczas wykonywania czynności służbowych oraz choroby przypadającej w okresie ciąży, jak również poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów.

Konieczne jest również wprowadzenie ustawowego obowiązku przedstawiania przez funkcjonariuszy SG zaświadczeń lekarskich wystawionych zgodnie z art. 55 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Przedstawienie takiego zaświadczenia będzie równoznaczne ze zwolnieniem funkcjonariusza SG od zajęć służbowych - usprawiedliwieniem nieobecności w służbie, stanowiąc jednocześnie podstawę do obniżenia uposażenia.

Określenia wymaga również tryb oraz zasady dokonywania potrąceń uposażenia funkcjonariusza SG z tytułu choroby. Jednocześnie niezbędne jest stworzenie przepisu upoważniającego ministra właściwego do spraw wewnętrznych do określenia, w drodze rozporządzenia, szczegółowego trybu i zasad dokonywania potrąceń uposażenia funkcjonariusza SG w związku z chorobą.

Zracjonalizowanie wydatków na uposażenia polegać będzie na przeznaczaniu środków finansowych pochodzących z ograniczenia uposażeń funkcjonariuszy i żołnierzy pozostających na zwolnieniach lekarskich, na fundusz nagród i zapomóg dla pozostałych, wykonujących zadania służbowe w zastępstwie nieobecnych z powodu zwolnień lekarskich.

– **Państwowa Straż Pożarna**

Tematyka otrzymywania uposażeń strażaków określona jest w art. 105 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej. Z przepisu wynika, że w razie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych, strażak otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia o charakterze stałym i inne należności pieniężne

należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym - z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności pieniężnych lub na ich wysokość.

Z powyższego wynika, że w obowiązującym stanie prawnym, uposażenie strażaka nie ulega obniżeniu w okresie choroby, urlopu i zwolnienia od zajęć służbowych, jednakże minister właściwy do spraw wewnętrznych może określić, w drodze rozporządzenia, zasady ograniczenia w całości lub części wypłaty niektórych dodatków do uposażenia w okresie choroby lub urlopu okolicznościowego strażaka.

Projektowana ustawa stanowić, więc będzie regulację określającą sposób ograniczenia uposażenia strażaków PSP w okresie niezdolności do służby – na zasadach określonych w art. 92 § 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1974 r. Kodeks pracy²¹. Zatem w razie niezdolności do służby wskutek wypadku w czasie służby, w drodze do służby lub ze służby albo choroby przypadającej w czasie ciąży, jak też poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów strażak zachowywałby prawo do 100% uposażenia.

Wprowadzanie regulacji, ograniczającej prawo strażaków PSP do uposażenia w związku z przebywaniem za zwolnieniu lekarskim, powinno wyraźnie stanowić, że w okresie choroby strażak PSP otrzymuje 80% uposażenia. Regulacje te należy połączyć z wykreśleniem z art. 105 ust. 1 ustawy⁵ wyrazu „choroby”.

Analogicznie jak w przypadku Policji i Straży Granicznej projektowana ustawa powinna uwzględniać konieczność obowiązku przedstawiania przez strażaków PSP zaświadczeń lekarskich wystawionych zgodnie z art. 55 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Przedstawienie takiego zaświadczenia będzie równoznaczne ze zwolnieniem strażaka PSP od zajęć służbowych - usprawiedliwieniem nieobecności w służbie, stanowiąc jednocześnie podstawę do obniżenia uposażenia.

Podobnie jak w przypadku pozostałych *służb mundurowych* dookreślenia będzie wymagał tryb oraz zasady dokonywania potrąceń uposażenia strażaków PSP z tytułu choroby. Zatem niezbędne będzie stworzenie przepisu upoważniającego ministra właściwego do spraw wewnętrznych do określenia, w drodze rozporządzenia, szczegółowego trybu i zasad dokonywania potrąceń uposażenia strażaków PSP w związku z chorobą.

²¹ Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.

Zracjonalizowanie wydatków na uposażenia strażaków polegać będzie na przeznaczaniu środków finansowych pochodzących z ograniczenia uposażeń strażaków pozostających na zwolnieniach lekarskich, na fundusz nagród i zapomóg dla pozostałych, wykonujących zadania służbowe w zastępstwie nieobecnych z powodu zwolnień lekarskich.

– **Biuro Ochrony Rządu**

Tematykę uposażeń i innych świadczeń funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu reguluje Rozdział 8 ustawy z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu. Z art. 108 wynika, że w okresie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych lub pozostawania w dyspozycji funkcjonariusz zachowuje prawo do pobieranego ostatnio uposażenia i innych należności pieniężnych, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na wysokość uposażenia zasadniczego lub na prawo do dodatków i innych należności pieniężnych.

Projektowana ustawa stanowić, więc będzie regulację określającą sposób ograniczenia uposażenia funkcjonariuszy BOR w okresie niezdolności do służby – na zasadach określonych w art. 92 § 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy²².

Zatem w razie niezdolności do służby wskutek wypadku w czasie służby, w drodze do służby lub ze służby albo choroby przypadającej w czasie ciąży, jak też poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów funkcjonariusz zachowywałby prawo do 100% uposażenia.

Wprowadzanie regulacji, ograniczającej prawo funkcjonariusza BOR do uposażenia w związku z przebywaniem za zwolnieniu lekarskim, powinno wyraźnie stanowić, że w okresie absencji chorobowej funkcjonariusz BOR otrzymuje 80% uposażenia. Regulacje te należy połączyć z wykreśleniem z art. 108 ustawy⁶ wyrazu „choroby”.

Analogicznie, jak w przypadku Policji i Straży Granicznej oraz Państwowej Straży Pożarnej projektowana ustawa powinna uwzględniać konieczność obowiązku przedstawiania przez funkcjonariuszy BOR zaświadczeń lekarskich wystawionych zgodnie z art. 55 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Przedstawienie takiego zaświadczenia będzie równoznaczne ze zwolnieniem funkcjonariusza BOR od zajęć

²² Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.

służbowych - usprawiedliwieniem nieobecności w służbie, stanowiąc jednocześnie podstawę do obniżenia uposażenia.

Podobnie jak w przypadku pozostałych *służb mundurowych* dookreślenia będzie wymagał tryb oraz zasady dokonywania potrąceń uposażenia funkcjonariuszy BOR z tytułu choroby.

Zatem niezbędne będzie stworzenie przepisu upoważniającego ministra właściwego do spraw wewnętrznych do określenia, w drodze rozporządzenia, szczegółowego trybu i zasad dokonywania potrąceń uposażenia funkcjonariuszy BOR w związku z chorobą.

Zracjonalizowanie wydatków na uposażenia polegać będzie na przeznaczaniu środków finansowych pochodzących z ograniczenia uposażeń funkcjonariuszy pozostających na zwolnieniach lekarskich, na fundusz nagród i zapomóg dla pozostałych, wykonujących zadania służbowe w zastępstwie nieobecnych z powodu zwolnień lekarskich.

– **Centralne Biuro Antykorupcyjne:**

Tematykę otrzymywania uposażeń funkcjonariuszy CBA w przypadku choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych oraz w okresie pozostawania w dyspozycji Szefa CBA reguluje art. 102 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym. Z przepisu wynika, że funkcjonariusz otrzymuje uposażenie i inne należności pieniężne przysługujące na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia i innych świadczeń pieniężnych lub na ich wysokość.

Projektowana ustawa stanowić będzie regulację określającą sposób ograniczenia uposażenia funkcjonariuszy CBA w okresie niezdolności do służby, tj. na zasadach określonych w art. 92 § 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1974 r. Kodeks pracy.

Wprowadzanie regulacji, ograniczającej prawo funkcjonariusza do uposażenia w związku z przebywaniem za zwolnieniu lekarskim, powinno wyraźnie stanowić, że w okresie choroby funkcjonariusz CBA otrzymuje 80% uposażenia. Regulacje te należy połączyć z wykreśleniem z art. 102 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym wyrazu „choroby”.

W razie niezdolności do służby wskutek wypadku w czasie służby, w drodze do służby lub ze służby albo choroby przypadającej w czasie ciąży, jak też poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców

komórek, tkanek i narządów oraz poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów funkcjonariusz CBA zachowa prawo do 100% uposażenia.

Zakres przedmiotowy projektowanej ustawy obejmie regulacje dotyczące uposażenia zasadniczego, dodatków do uposażenia i innych należności przysługujących funkcjonariuszowi CBA w okresie choroby.

Zracjonalizowanie wydatków na uposażenia powinno polegać na przeznaczaniu środków finansowych pochodzących z ograniczenia uposażeń funkcjonariuszy pozostających na zwolnieniach lekarskich, na fundusz nagród i zapomóg dla pozostałych, wykonujących zadania służbowe w zastępstwie nieobecnych z powodu zwolnień lekarskich.

Konieczne jest również wprowadzenie ustawowego obowiązku przedstawiania przez funkcjonariuszy zaświadczeń lekarskich wystawionych zgodnie z art. 55 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Przedstawienie takiego zaświadczenia będzie równoznaczne ze zwolnieniem funkcjonariusza od zajęć służbowych - usprawiedliwieniem nieobecności w służbie, stanowiąc jednocześnie podstawę do obniżenia uposażenia.

– **Służba Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służba Wywiadu Wojskowego:**

Kwestię otrzymywania uposażenia w czasie choroby funkcjonariuszy SKW i SWW reguluje art. 96 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego. Przepis określa, że w razie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych oraz w okresie pozostawania w dyspozycji Szefa SKW albo Szefa SWW, na podstawie art. 13 ust. 1, funkcjonariusz otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia o charakterze stałym i inne należności pieniężne przysługujące na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia i innych świadczeń pieniężnych lub na ich wysokość.

W praktyce, więc, nowelizacja ustawy polegać będzie na usunięciu z ww. przepisu wyrazu „choroby”. Wprowadzanie regulacji, ograniczającej prawo funkcjonariuszy SKW i SWW do uposażenia w związku z przebywaniem za zwolnieniu lekarskim, powinno wyraźnie stanowić, że w okresie choroby funkcjonariusze otrzymują 80% uposażenia.

Ustawa określać będzie ponadto, sposób wyłączenia ograniczenia uposażenia w okresie niezdolności do służby, tj. na zasadach określonych w art. 92 § 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1974 r. Kodeks pracy.

Zracjonalizowanie wydatków na uposażenia powinno polegać na przeznaczaniu środków finansowych pochodzących z ograniczenia uposażeń funkcjonariuszy pozostających na zwolnieniach lekarskich, na fundusz nagród i zapomóg dla pozostałych, wykonujących zadania służbowe w zastępstwie nieobecnych z powodu zwolnień lekarskich.

Konieczne jest również wprowadzenie ustawowego obowiązku przedstawiania przez funkcjonariuszy zaświadczeń lekarskich wystawionych zgodnie z art. 55 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Przedstawienie takiego zaświadczenia będzie równoznaczne ze zwolnieniem funkcjonariusza od zajęć służbowych - usprawiedliwieniem nieobecności w służbie, stanowiąc jednocześnie podstawę do obniżenia uposażenia.

– **Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencja Wywiadu:**

Art. 136 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu stwierdza, że w razie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych oraz w okresie pozostawania w dyspozycji Szefa ABW albo Szefa AW, na podstawie art. 54 ust. 1, funkcjonariusz otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia o charakterze stałym i inne należności pieniężne przysługujące na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia i innych świadczeń pieniężnych lub na ich wysokość.

Wprowadzanie regulacji, ograniczającej prawo funkcjonariuszy ABW i AW do uposażenia w związku z przebywaniem za zwolnieniu lekarskim, powinno wyraźnie stanowić, że w okresie choroby funkcjonariusze otrzymują 80% uposażenia. Regulacje te należy połączyć z wykreśleniem z art. 136 ustawy wyrazu „choroby”.

Pozostałe zapisy projektowanej ustawy powinny wskazywać analogicznie jak w przypadku pozostałych *służb mundurowych* sposób wyłączenia ograniczenia uposażenia w okresie niezdolności do służby, jak to jest określone w art. 92 § 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1974 r. Kodeks pracy.

Zracjonalizowanie wydatków na uposażenia powinno polegać na przeznaczaniu środków finansowych pochodzących z ograniczenia uposażeń funkcjonariuszy pozostających na zwolnieniach lekarskich, na fundusz nagród i zapomóg dla pozostałych, wykonujących zadania służbowe w zastępstwie nieobecnych z powodu zwolnień lekarskich.

Konieczne jest również wprowadzenie ustawowego obowiązku przedstawiania przez funkcjonariuszy zaświadczeń lekarskich wystawionych zgodnie z art. 55 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Przedstawienie takiego zaświadczenia będzie równoznaczne ze zwolnieniem funkcjonariusza od zajęć służbowych - usprawiedliwieniem nieobecności w służbie, stanowiąc jednocześnie podstawę do obniżenia uposażenia.

– **Służba Celna:**

Funkcjonariusz służby celnej zgodnie z art. 152 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej w przypadku urlopu lub choroby funkcjonariusz otrzymuje uposażenie i inne świadczenia pieniężne należne na zajmowanym stanowisku służbowym.

Projektowana, nowelizacja ustawy o Służbie Celnej polegać będzie w praktyce na usunięciu z art. 152 ust. 1 wyrazów „lub choroby”. Konieczne jest wprowadzanie regulacji, ograniczającej prawo funkcjonariuszy do 100% uposażenia w związku z przebywaniem za zwolnieniu lekarskim, które powinno wyraźnie stanowić, że w okresie choroby funkcjonariusze otrzymują 80% uposażenia.

Zracjonalizowanie wydatków na uposażenia powinno polegać na przeznaczaniu środków finansowych pochodzących z ograniczenia uposażeń funkcjonariuszy pozostających na zwolnieniach lekarskich, na fundusz nagród i zapomóg dla pozostałych, wykonujących zadania służbowe w zastępstwie nieobecnych z powodu zwolnień lekarskich.

Konieczne jest również wprowadzenie ustawowego obowiązku przedstawiania przez funkcjonariuszy zaświadczeń lekarskich wystawionych zgodnie z art. 55 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Przedstawienie takiego zaświadczenia będzie równoznaczne ze zwolnieniem funkcjonariusza od zajęć służbowych - usprawiedliwieniem nieobecności w służbie, stanowiąc jednocześnie podstawę do obniżenia uposażenia.

– **Wojsko:**

Zgodnie z art. 89 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, w okresie urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych z powodu choroby albo pozostawania w rezerwie kadrowej lub dyspozycji żołnierzy zawodowy otrzymuje, uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym, należne na

ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia lub jego wysokość.

Art. 90 ust. 1 przewiduje pewne ograniczenia związane z wypłatą uposażenia. Przepis stanowi, że żołnierzowi zawodowemu, któremu udzielono urlopu okolicznościowego w związku ze sprawowaniem opieki nad najbliższym członkiem rodziny, w szczególnie uzasadnionych przypadkach żołnierzowi zawodowemu, który wykorzystał zwolnienie od zajęć służbowych w związku z koniecznością sprawowania opieki nad najbliższym członkiem rodziny i nadal opiekę tę musi osobiście sprawować, może być udzielony urlop okolicznościowy (w wymiarze do dziesięciu miesięcy), przysługuje 75 % uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnego na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym czasie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia lub jego wysokość, oraz inne należności pieniężne.

Racjonalizacja wydatków na uposażenia żołnierzy zawodowych może być, więc zrealizowana poprzez usunięcie z art. 89 ust. 1 wyrazów „z powodu choroby”. Niezbędne jest też stworzenie katalogu przypadków, w których uposażenie żołnierza zawodowego nie ulegałoby zmniejszeniu pomimo korzystania ze zwolnienia lekarskiego. Proponuje się, aby katalog ten obejmował wyłączenia na zasadach, jak określone w art. 92 § 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1974 r. Kodeksu pracy²³. Zatem w razie niezdolności do służby wskutek wypadku w czasie służby, w drodze do służby lub ze służby albo choroby przypadającej w czasie ciąży, jak też poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów żołnierz zawodowy zachowywałby prawo do 100% uposażenia.

Zracjonalizowanie wydatków na uposażenia powinno polegać na przeznaczaniu środków finansowych pochodzących z ograniczenia uposażeń żołnierzy pozostających na zwolnieniach lekarskich, na fundusz nagród i zapomóg dla pozostałych, wykonujących zadania służbowe w zastępstwie nieobecnych z powodu zwolnień lekarskich.

Pozostałe zapisy projektowanej ustawy powinny wskazywać analogicznie, jak w przypadku pozostałych *służb mundurowych* sposób wyłączenia ograniczenia uposażenia w okresie niezdolności do służby, jak to jest określone w art. 92 § 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1974 r. Kodeksu pracy.

²³ Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.

Konieczne jest również wprowadzenie ustawowego obowiązku przedstawiania przez żołnierzy zaświadczeń lekarskich wystawionych zgodnie z art. 55 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Przedstawienie takiego zaświadczenia będzie równoznaczne ze zwolnieniem funkcjonariusza od zajęć służbowych - usprawiedliwieniem nieobecności w służbie, stanowiąc jednocześnie podstawę do obniżenia uposażenia.

– **Służba Więzienna:**

Zagadnienia związane z otrzymywaniem uposażenia reguluje art. 60 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej. Przepis stwierdza, że w razie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych oraz w okresie pozostawania w dyspozycji funkcjonariusz otrzymuje uposażenie zasadnicze oraz dodatki o charakterze stałym i inne należności pieniężne należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności pieniężnych lub na ich wysokość.

Z powyższego wynika, że w obowiązującym stanie prawnym, uposażenie funkcjonariusza Służby Więziennej nie ulega obniżeniu w okresie choroby, urlopu i zwolnienia od zajęć służbowych.

Projektowana ustawa wprowadza zatem sposób ograniczenia uposażenia funkcjonariuszy w okresie niezdolności do służby – na zasadach wzorowanych na obowiązujących w systemie powszechnym. Wprowadzanie regulacji, ograniczającej prawo funkcjonariusza do uposażenia w związku z absencją chorobową, powinno wyraźnie stanowić, że w okresie choroby funkcjonariusz otrzyma 80% uposażenia. Źródło tego zwiększenia stanowić będą uposażenia funkcjonariuszy przebywających na zwolnieniach lekarskich, które w tym okresie zostaną ograniczone.

Wyjątek od wspomnianej zasady stanowić będzie niezdolność funkcjonariuszy Służby Więziennej do służby z tytułu wypadków w drodze do miejsca pełnienia służby lub drodze powrotnej ze służby, wypadków podczas wykonywania czynności służbowych oraz choroby przypadającej w okresie ciąży, jak również poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów.

Konieczne jest również wprowadzenie ustawowego obowiązku przedstawiania przez funkcjonariuszy zaświadczeń lekarskich wystawionych zgodnie z art. 55

ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Przedstawienie takiego zaświadczenia będzie równoznaczne ze zwolnieniem funkcjonariusza od zajęć służbowych - usprawiedliwieniem nieobecności w służbie, stanowiąc jednocześnie podstawę do obniżenia uposażenia.

b. informacja o planie pracy Rządu.

Opracowanie projektu założeń *ustawy o racjonalizacji służb mundurowych* nie było przewidziane w planie prac Rządu.

4. Możliwości podjęcia działań alternatywnych w stosunku do uchwalenia projektowanej ustawy.

Art. 121 ust. 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji wskazuje, że minister właściwy do spraw wewnętrznych może, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, w drodze rozporządzenia, ograniczyć w całości lub w części wypłatę niektórych dodatków do uposażenia w okresie choroby, urlopu okolicznościowego albo pozostawania policjanta bez przydziału służbowego, uwzględniając rodzaje i wysokość dodatków, których wypłata podlega ograniczeniu w razie choroby, urlopu okolicznościowego albo pozostawania policjanta bez przydziału służbowego, a także właściwość organów w tych sprawach.

W ust. 2 art. 125 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej zostało również zawarte upoważnienie dla ministra właściwego do spraw wewnętrznych do określenia, w drodze rozporządzenia, warunków ograniczenia w całości lub w części wypłaty niektórych dodatków do uposażenia w okresie choroby, urlopu okolicznościowego lub pozostawania w dyspozycji. W wytycznych do wydania wspomnianego rozporządzenia ustawodawca wskazał, iż powinno ono określić zakres ograniczenia wypłaty dodatków, uwzględniając ich charakter, a także warunki przyznawania dodatków w szczególnych okolicznościach oraz podmioty właściwe w tych sprawach.

Art. 105 ust. 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej zawiera analogicznie, jak w ustawach o Policji i Straży Granicznej delegację dla ministra właściwego do spraw wewnętrznych do określenia, w drodze rozporządzenia, zasad ograniczenia w całości lub w części w okresie choroby lub urlopu okolicznościowego strażaka.

W przypadku Biura Ochrony Rządu ustawodawca w art. 99 ust. 3 ustawy z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu zamieścił upoważnienie dla ministra właściwego do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy m. in. do zawieszania i cofania dodatków do uposażenia.

Jak wynika z przedstawianych zapisów wybranych ustaw pragmatycznych *śłużb mundurowych* wynika, że ustawodawca przewidział możliwość wydania np. przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych aktu prawnego, który pozwalałby na ograniczenie w całości lub w części wypłaty funkcjonariuszom niektórych dodatków do uposażenia w okresie choroby, urlopu okolicznościowego oraz okresu pozostawania bez przydziału służbowego.

Przyjęcie rozwiązań polegających na wykonaniu wspomnianych, fakultatywnych upoważnień ustawowych oznaczałoby istotne rozszerzenie zakresu regulacji, w stosunku do zakładanego zakresu zmian stanu prawnego, wynikającego z ustawy.

Uwzględniając powyższe, za rozwiązanie optymalne z punktu widzenia przyjętych założeń zmiany stanu prawnego, należy uznać stosowną nowelizację ustaw *o Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Biurze Ochrony Rządu, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, Służbie Celnej, Służbie Więziennej oraz o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych.*

5. Podmioty, na które będzie oddziaływał projekt.

Przedmiotowy projekt ustawy będzie oddziaływał na funkcjonariuszy *Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Biura Ochrony Rządu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, Służby Celnej, Służby Więziennej* oraz żołnierzy zawodowych.

6. Przewidywane skutki finansowe uchwalenia projektowanej ustawy i źródła ich finansowania.

Projektowany akt prawny nie będzie miał wpływu na sektor finansów publicznych. Wejście w życie projektowanej ustawy nie spowoduje żadnych skutków dla budżetu państwa – wobec zakładanego wykorzystania środków finansowych pochodzących ze zmniejszeń uposażeń funkcjonariuszy i żołnierzy na fundusz nagród i zapomóg dla

pozostałych, wykonujących zadania służbowe w zastępstwie nieobecnych z powodu zwolnień lekarskich.

Regulacja nie będzie skutkować także zmianą wydatków budżetowych na rzecz funkcjonariuszy *Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Biura Ochrony Rządu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, Służby Celnej, Służby Więziennej* oraz żołnierzy zawodowych, zarówno pod względem ich wielkości, jak też struktury tych wydatków.

Środki finansowe uzyskane tytułem ograniczenia o 20% uposażeń funkcjonariuszy i żołnierzy przebywających na zwolnieniach lekarskich przeznaczone zostaną na zwiększanie funduszu nagród i zapomóg pełniących zastępstwa. Wielkość tych środków będzie ulegać zmianie i w pierwszym okresie obowiązywania regulacji ich wielkość np. w Policji przy średniej liczbie dni zwolnień lekarskich w miesiącu na poziomie ok. 192 tys. oszacowano ich na ok. 2.400 tys. zł.

Zakładając, że codziennie służbę pełni ok. 74 tys. policjantów (uwzględniono urlopy i zwolnienia lekarskie) to środki finansowe na jednego funkcjonariusza mogą wynosić średnio ok. 32 zł na jeden etat miesięcznie. Przy analogicznym algorytmie wyliczeń w Straży Granicznej środki te oszacowano na ok. 31 zł na jeden etat miesięcznie oraz 25 zł w Biurze Ochrony Rządu.

Podkreślenia wymaga, że głównym celem projektowanej regulacji jest zwiększenie efektywności realizacji zadań służbowych przez funkcjonariuszy i żołnierzy poprzez ograniczenie ich absencji chorobowej.

Proponowany mechanizm ograniczenia uposażenia o 20% za okres absencji chorobowej stworzy też możliwość wzrostu funduszu nagród i zapomóg dla pozostałych, wykonujących zadania służbowe w zastępstwie nieobecnych z powodu zwolnień lekarskich. Przewiduje się, że z upływem czasu, ilości zwolnień lekarskich, a tym samym ilość wolnych środków będzie się zmniejszała, aż ustabilizuje się na poziomie zbliżonym do typowej zachorowalności jak w systemie powszechnym.

II. Propozycja rozstrzygnięć i ich uzasadnienie.

1. Zakres podmiotowy i przedmiotowy projektowanej ustawy.

Projektowana ustawa, zmienia zasady ustalania wysokości uposażenia funkcjonariuszy *Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Biura Ochrony Rządu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego, Agencji Bezpieczeństwa*

Wewnętrznej oraz Agencji Wywiadu, Służby Celnej, Służby Więziennej oraz żołnierzy zawodowych należnego w okresie choroby.

Zakres przedmiotowy projektowanej ustawy obejmie regulacje dotyczące uposażenia zasadniczego, dodatków do uposażenia i innych należności przysługujących w okresie choroby.

Projekt ustawy zakłada, że:

- uposażenie funkcjonariusza lub żołnierza przebywającego na zwolnieniu lekarskim ulega obniżeniu o 20% za każdy dzień przebywania na zwolnieniu lekarskim,
- przez zwolnienie lekarskie funkcjonariusza lub żołnierza należy rozumieć absencję chorobową spowodowaną²⁴:
 - chorobą własną – funkcjonariusz ze względu na stan zdrowia powinien powstrzymać się od zajęć służbowych,
 - z tytułu opieki nad dzieckiem – funkcjonariusz jest zwolniony od zadań służbowych z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem (własnym lub jego małżonka, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem obcym przyjętym na wychowanie i utrzymanie) w wieku do ukończenia 14 lat,
 - z tytułu opieki nad innym członkiem rodziny – funkcjonariusz jest zwolniony od zadań służbowych z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, rodziców, teściów, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku ponad 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z ubezpieczonym w okresie sprawowania opieki.
- zwolnienie funkcjonariusza lub żołnierza od zajęć służbowych z powodu choroby następuje na podstawie zaświadczenia lekarskiego wystawionego zgodnie z art. 55 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa²⁵,
- oszczędności powstałe tytułem zmniejszenia uposażeń, przeznaczone będą w całości na fundusz nagród i zapomóg,
- za podstawę wyliczenia wynagrodzenie w okresie choroby przyjmuje się wynagrodzenie brutto funkcjonariusza/żołnierza,
- nagroda roczna ulega zmniejszeniu proporcjonalnie do czasu przebywania na zwolnieniach lekarskich,

²⁴ Absencja chorobowa w 2008 r. Departament statystyki ZUS. Warszawa 2009 r.

²⁵ Dz. U. z 2010 r. Nr 77, poz. 512

- obniżenie uposażenia tytułem przebywania na zwolnieniach lekarskich, nie stanowi podstawy do zmniejszenia podstawy naliczeń uprawnień emerytalnych,
- realizacja wariantu zakłada zmniejszenie ilości funkcjonariuszy i żołnierzy przebywających na fikcyjnych zwolnieniach lekarskich,
- zmniejszenie uposażenia tytułem przebywania na zwolnieniu lekarskim następować będzie w kolejnym miesiącu rozliczeniowym.

Mając na uwadze fakt, iż miesięczne uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym stanowi podstawę ustalania szeregu należności funkcjonariuszy i żołnierzy, przysługujących w trakcie trwania stosunku służbowego, jak też w związku z jego rozwiązaniem albo wygaśnięciem, projektowany akt prawny powinien rozstrzygać kwestie podstawy ustalania wysokości należności relacjonowanych w stosunku do uposażenia.

2. Wyłączenia z zakresu projektowanej regulacji ustawowej.

Wyłączeniu podlegać będą funkcjonariusze i żołnierze przebywający na zwolnieniach lekarskich na zasadach określonych w art. 92 Kodeksu pracy, gdzie za czas niezdolności pracownika do pracy wskutek:

- wypadku w drodze do pracy lub z pracy albo choroby przypadającej w czasie ciąży,
- poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów, pracownik zachowuje prawo do 100% wynagrodzenia.

3. Przepisy merytoryczne.

Opracowanie założeń *ustawy o racjonalizacji uposażeń służb mundurowych* przebywających na zwolnieniach lekarskich stanowi realizację zadania zmierzającego do poprawy wydatków budżetu państwa w części przeznaczonych na uposażenia funkcjonariuszy i żołnierzy.

Celem racjonalizacji jest zwiększenie efektywności realizacji zadań służbowych poprzez ograniczenie absencji chorobowej.

Racjonalizacja wydatków na uposażenia funkcjonariuszy polegać będzie na przeznaczaniu środków finansowych pochodzących ze zmniejszeń uposażeń funkcjonariuszy z powodu absencji chorobowej, na fundusz nagród i zapomóg dla pozostałych, wykonujących zadania służbowe w zastępstwie nieobecnych z powodu zwolnień lekarskich.

Projektowany wzrost funduszu nagród i zapomóg powinien umożliwić kompensowanie trudu i zaangażowania tych funkcjonariuszy i żołnierzy, którzy wykonują zadania służbowe w zastępstwie za przebywających na zwolnieniach lekarskich.

Proponowany mechanizm zmniejszenia uposażenia o 20% powinien przyczynić do znacznego zmniejszenia się ilości fikcyjnych zwolnień lekarskich.

Powodem opracowania projektu ustawy jest przeświadczenie, iż konieczne staje się ustanowienie podstaw prawnych, trybu i sposobu ograniczenia uposażeń funkcjonariuszy formacji bezpieczeństwa i porządku publicznego przebywających na zwolnieniach lekarskich na zasadach zbliżonych w systemie powszechnym.

Przyjęto, iż katalog wyłączeń powinien się ograniczyć do zwolnień z tytułu wypadków w drodze do służby lub ze służby, wypadków w czasie służby, choroby przypadającej w czasie ciąży, jak też poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów na zasadach jak określone w art. 92 ustawy z dnia 25 czerwca 1974 r. Kodeks pracy.

Zaproponowano, że obniżenie uposażenia nie będzie oddziaływać na pozostałe świadczenia, w tym nagrody jubileuszowe, zasiłki na zagospodarowanie, ekwiwalenty za niewykorzystane urlopu i czas wolny, odprawy, świadczenia z tytułu zwolnienia ze służby, zasiłku pogrzebowego, itp.

Idea zmniejszenia uposażeń o 20% tytułem przebywania na zwolnieniach lekarskich jest krokiem zmierzającym do ujednoczenia warunków pracy i służby pracowników cywilnych i służb mundurowych.

Istotą racjonalizacji uposażeń funkcjonariuszy w związku z absencją chorobową, jest przyjęcie zasady, że uposażenie przebywającego na zwolnieniu lekarskim ulega obniżeniu o 20% za każdy dzień przebywania na zwolnieniu lekarskim.

Zgodnie z obowiązującą powszechnie terminologią ustalono, że przez zwolnienie lekarskie funkcjonariusza lub żołnierza należy rozumieć absencję chorobową spowodowaną chorobą własną, opiekę nad dzieckiem lub innym członkiem rodziny.

Przyjęto, że zwolnienie od zajęć służbowych z powodu choroby będzie następowało na powszechnie obowiązujących zasadach, tj. na podstawie zaświadczenia lekarskiego.

Ustalono, że wyłączeniu podlegać będą funkcjonariusze przebywający na zwolnieniach lekarskich na zasadach określonych w art. 92. ustawy z dnia 25 czerwca 1974 r. Kodeks pracy, gdzie za czas niezdolności pracownika do pracy wskutek

wypadku w drodze do pracy lub z pracy albo choroby przypadającej w czasie ciąży, poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów, pracownik zachowuje prawo do 100% wynagrodzenia.

Zaproponowano, że środki finansowe powstałe tytułem ograniczenia uposażeń, przeznaczone będą w całości na fundusz nagród i zapomóg. Za podstawę wyliczenia wynagrodzenie w okresie choroby przyjęto wynagrodzenie brutto funkcjonariusza/żołnierza.

Absencja chorobowa będzie miała wpływ na wypłatę nagrody rocznej proporcjonalnie do czasu przebywania na zwolnieniach lekarskich, ale obniżenie uposażenia tytułem przebywania na zwolnieniach lekarskich, nie będzie stanowiło podstawy do zmniejszenia podstawy naliczeń uprawnień emerytalnych.

4. Sprawy dotyczące odpowiedzialności karnej.

Projektowana regulacja nie powinna zawierać propozycji przepisów dotyczących odpowiedzialności karnej.

5. Przepisy przejściowe.

W projektowanej ustawie przewiduje się rozstrzygnięcie, kwestii stosowania aktów wykonawczych wydanych na podstawie dotychczasowych upoważnień.

6. Przepisy dostosowujące.

W projektowanej ustawie należy zawrzeć przepisy dostosowujące, dotyczące podstawy wymiaru emerytury lub renty inwalidzkiej, o której mowa w art. 5 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy *Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin*²⁶ – w sposób pozwalający na jednoznaczne określenie, że przez uposażenie należne funkcjonariuszowi/żołnierzowi na ostatnio zajmowanym stanowisku, należy rozumieć uposażenie, które nie uwzględnia zmniejszeń za czas choroby.

7. Przewidywany termin wejścia w życie projektowanej ustawy.

Przewiduje się, że ustawa wejdzie w życie w I połowie 2011 r.

²⁶ Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67, z późn. zm.

III. Ocena przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych regulacji.

1. Analiza wpływu na:

a. sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządowych.

Projektowany akt prawny nie będzie miał wpływu na sektor finansów publicznych. Wejście w życie projektowanej ustawy nie spowoduje żadnych skutków dla budżetu państwa – wobec zakładanego wykorzystania środków finansowych pochodzących ze zmniejszeń uposażeń funkcjonariuszy i żołnierzy, na nagrody i zapomogi dla pozostałych, pełniących służbę w zastępstwie nieobecnych, przebywających na zwolnieniach lekarskich.

Regulacja nie będzie skutkować także zmianą wydatków budżetowych na rzecz *szuż mundurowych*, zarówno pod względem ich wielkości, jak też struktury tych wydatków.

Środki finansowe uzyskane tytułem ograniczenia o 20% uposażeń funkcjonariuszy i żołnierzy przebywających na zwolnieniach lekarskich przeznaczone zostaną na zwiększanie funduszu nagród i zapomóg.

b. rynek pracy.

Przedmiotowa regulacja nie będzie miała wpływu na rynek pracy.

c. konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projektowany akt prawny nie będzie miał wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

d. sytuację i rozwój regionalny.

Projekt ustawy nie będzie miał wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

2. Konsultacje społeczne.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa²⁷ projekt został umieszczony na stronach Biuletynu Informacji Publicznej.

3. Zgodność z prawem Unii Europejskiej.

Projekt jest zgodny z prawem unii Europejskiej.

²⁷ Dz. U. z 2005 r. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.